

Oponentský posudek magisterské diplomové práce

Filip KRINKE: Staré tisky litoměřické kapitulní knihovny druhé poloviny 16. století – katalog a zhodnocení fondu. Praha 2013, 1785 s.

Posluchač Katedry pomocných věd historických a archivního studia FF UK Filip Krinke zůstal ve své magisterské diplomové práci věrný fondu kapitulní knihovny v Litoměřicích, kterému se kontinuálně věnuje již od roku 2010. Zatím zpracoval přibližně polovinu celého fondu, což celkem představuje 9 500 záznamů knih foliového a kvartového formátu. Veškeré prvotisky a paleotypy (celkem 226 katalogizačních záznamů) se staly tématem jeho bakalářské práce, obhájené na Katedře historie FF UP v roce 2010. Na ni autor navázal touto kvalifikační prací, která zachycuje celkem 847 titulů, vydaných v 2. polovině 16. století a zachycených v úplnosti bez rozdílu formátu.

Kromě úctyhodného katalogu a podrobného tisků litoměřické kapitulní knihovny vydaných v druhé polovině 16. století přináší předkládaná práce též stručný rozbor této části fondu a podrobný nástin geneze celé litoměřické kapitulní knihovny. Zatímco první dvě části - katalog a rozbor souboru tisků z 2. poloviny 16. století – vznikaly přímo pro účely této kvalifikační práce, podrobné vyličení historie kapitulní knihovny bylo možné jen díky postupné katalogizaci zbylé části fondu. Ta, jakkoliv dosud nedokončená, umožnila autorovi představit významné donátory knihovny z řad kanovníků i diecézního kléru. Jako spoluautorka Zprávy o pořádání knihovny litoměřické kapituly, otištěné roku 2007, která vycházela jen ze základního třídění a řazení dochovaných signatur, si uvědomuji, jak velký kus práce zde Filip Krinke odvedl. Objevil nejstarší vlastnické záznamy kapituly datované již do šedesátých let 16. století (o jedné z nich mám však pochybnosti, neboť u sign. H I a 183 se v roce hlásí do roku 1564, kniha sama však byla vydána až v roce 1596), výrazně rozšířil seznam donátorů knihovny a dokonce identifikoval patrně dosud zcela neznámého kanovníka Valentina Sebastiana Khalonia z Rohenfeldtu, jehož 14 známých svazků je z části opatřeno i monogramovým supralibros. Autorova interpretace dalších vlastnických poznámek nahrazuje velký nedostatek jiných písemných pramenů (týkajících se nákupů, darů a odkazů knih či stavu knihovny). V této souvislosti je třeba vyzdvihnout nález katalogu knihovny z počátku 19. století a také výzvy, otištěné v Ordinariátním listu litoměřické diecéze v roce 1935, která patrně odstartovala poslední fázi akvizic z historických farních a vikariátních knihoven. Tato výzva navíc svědčí i o tom, že se kapitulní bibliotéka měla postupně proměnit v ústřední knihovnu litoměřické diecéze, což je záměr, který z českého a moravského prostředí jinak neznáme.

Přesto je možné najít v této části nedostatky, které patrně vznikly při chvatném dokončování rozsáhlé práce. Jako chybějící koncepční rozhodnutí bych viděla autorovu nejednotnost v uvádění jmen kanovníků, autorů a vydavatelů (Daniel Franziskus Jaret - s. 22, Daniel František Jaret - s. 25, Jan Georg Ignác Hübner - s. 26, Jan Ignác Jarschel, Laurentius Slavík - oba s. 29), volbu transliterace, však bez rozvádění zkratk (Protonot. Apost. Canonic. Lythomeric. – s. 22, ale Ex Cathalogi Capituli Litome[ricensis] [...] A[nno] 1656 – s. 23). Zarazí citace sborníku Kolektiv autorů: Litoměřická kapitula 950 let od založení. Ústí nad Labem 2007 (pozn. 2), a obdobně i nejednotnost citací knih s více autory (např. pozn. 3 a 185). Ostatně seznam pramenů a literatury, který se vztahuje především k této části práce, se nevyznačuje velkou pečlivostí - mezi archivními prameny jsou uvedeny jen fondy, nikoliv konkrétní kartony či inventární čísla, tištěné prameny jsou napsány opět sumárně a s chybami (Acta curiae litomericensis /recte: Litomericensis/, Katalogy kléru /lépe snad Catalogus cleri.../, Naše spolupráce /hodilo by se uvést, co to vlastně bylo za periodikum/), Schlenzovy práce měly jako místo vydání Warnsdorf (nikoliv Varnsdorf) a v internetových stránkách postrádám odkaz na www.vd16.de, což je klíčová databáze pro tisky 16. století.

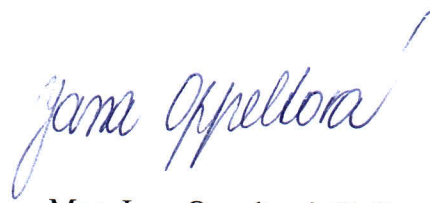
op. p.

Jisté rozpaky ve mně vzbuzuje také část práce věnovaná rozboru tisků z druhé poloviny 16. století ve fondu litoměřické kapitulní knihovny (s. 48–55). Je jasné, že zatímco na jakoukoliv kvantifikaci v předchozí části by bylo příliš brzy, neboť není zpracován celý fond, tato část – úplný katalog tisků z 2. poloviny 16. století – by si nějakou statistiku zasloužila. Kromě úsilí o časový odhad akvizic se zde setkáme jen se statistikou jazykovou a přiblížením tiskařů bohemikálních tisků. Postrádám tak alespoň přibližné rozvrstvení dochovaných knih podle stáří, místa tisku či vydání (podle tiskaře či vydavatele), podle obsahového zaměření, výzdoby (příslušné pojednání na s. 49–51 má nekonkrétní charakter a neodkazuje na konkrétní signatury). Na druhé straně je však třeba přiznat, že – byť je to poněkud nepřehledné – všechny tyto informace u konkrétních exemplářů přináší podrobný katalog v míře více než dostačující. Poněkud více informací se dozvíme v úvodu u exemplářových znaků (vazby, exlibris, supralibros, s. 51).

Zásadní přínos, který zcela vyvažuje výše naznačené nedostatky úvodních pasáží, spatřuji v katalogu, jenž je vybaven podrobným a věcným úvodem (kapitola 5, s. 56–62), usnadňujícím práci uživateli. Popsaných 847 knižních titulů z druhé poloviny 16. století tvoří 1696 stran podrobného katalogu, který je kvůli uživateli tištěné verse opatřen také jmenným rejstříkem (není však zcela jasné, zda se týká jen autorů nebo také tiskařů, nakladatelů či vlastníků a bylo by vhodnější, kdyby odkazoval na signatury, nikoliv čísla stran). Nejen rozsah katalogu, ale i namátkově kontrolovaná hesla si vynucují u hodnotitele velikou úctu, neboť jsou za nimi vedle stovek hodin osamělé a dosti monotónní práce také velké odborné znalosti zpracovatele.

Předkládanou práci doporučuji k obhajobě a prosím komisi, aby přihlédla ke kvalitě a zjevné užitečnosti autorovy katalogizační práce. Domnívám se, že toto příkladné úsilí a oddanost dosud zcela opomíjenému a nezpracovanému fondu si zaslouží ocenění, a proto navrhuji (být s výše uvedenými výhradami) hodnocení **výborně**.

V Olomouci dne 24. ledna 2014

Mgr. Jana Opletová, Ph.D.